

ФОНДАЦИЯ ПАЙДЕЯ

Бул. Евлоги Георгиев № 76-А, 1124 София
paideia@mail.orbitel.bg

тел. + 359 2 843 86 87, факс +359 2 8438687
www.paideiafoundation.org

Информационно досие

Новата интегрирана програма на ЕС „ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ 2007-2013 Г.“

Общи данни 2007-2013	2
Политически контекст 2007	3
Секторни програми Коменски, Леонардо да Винчи и Грюндвиг 2007	3
Общ бюджет и срокове за кандидатстване	3
Коменски – секторна програма за училищно образование	4
Новите аспекти в управлението на програма Коменски	5
МНОГОСТРАННИ ПРОЕКТИ	6
ПРИОРИТЕТ 1. РАЗВИТИЕ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ И ЕЗИКОВО МНОГООБРАЗИЕ	6
ПРИОРИТЕТ 2. РОЛЯТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО НА ПРЕПОДАВАТЕЛИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА ЛИСАБОНСКАТА СТРАТЕГИЯ – РАБОТНА ПРОГРАМА „ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ 2010“	6
ПРИОРИТЕТ 3: РАЗВИТИЕ НА КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ	7
ПРИОРИТЕТ 4. УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА	7
МРЕЖИ	7
ПРИОРИТЕТ 1: ВКЛЮЧВАНЕ НА РОДИТЕЛИТЕ В УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ	7
ПРИОРИТЕТ 2: СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ	8
ПРИОРИТЕТ 3: ГРАЖДАНСТВО, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ. МЕЖДУКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ И БОРБА СРЕЩУ РАСИЗМА И КСЕНОФОБИЯТА В УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ	8
ПРИОРИТЕТ 4. ЗДРАВНО И ФИЗИЧЕСКО ОБРАЗОВАНИЕ	8
ПРИОРИТЕТ 5. ВРЪЗКИ С ТРУДОВИЯ СВЯТ	9
ПРИОРИТЕТ 6: ПРЕПОДАВАНЕ НА НАУЧНИ ДИСЦИПЛИНИ	9
ПРИДРУЖАВАЩИ МЕРКИ	9
Леонардо да Винчи – секторна програма за професионално образование и обучение	10
МОБИЛНОСТ	10
МНОГОСТРАНИ ПРОЕКТИ ЗА ТРАНСФЕР И РАЗВИТИЕ НА ИНОВАЦИИ	10
ПРИОРИТЕТ 1: КАЧЕСТВО НА СИСТЕМИТЕ И ПРАКТИКИТЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ	10
ПРИОРИТЕТ 2: ПОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИ И ОБУЧИТЕЛИ	10
ПРИОРИТЕТ 3: ИНОВАЦИИ В ОБЛАСТТА НА E-LEARNING	11
ПРИОРИТЕТ 4: ТРАНСФЕР НА КРЕДИТИ В ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ	11
ПРИОРИТЕТ 5: ПРИЗНАВАНЕ НА КОМПЕТЕНЦИИ, ПРИДОБИТЕ ПРИ НЕФОРМАЛНИТЕ И ИНФОРМАЛНИ ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ И ОПИТ ..	11
МРЕЖИ	12
Грюндвиг – секторна програма за образование на възрастни	12
Хоризонтални програми	12
I. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ НОВОВЪВЕДЕНИЯ	13
II. ЕЗИЦИ	13
Административна и финансова информация	14

Общи данни 2007-2013

През периода 2007 – 2013 Европейските програми за образование и обучение преминават в нова фаза, която е определена от политиката на ЕС и насочена към:

- Учене през целия живот
- Подобряване на прозрачността, информираността и ориентирането в областта на образованието
- Признаване на компетенциите и квалификациите

Новата Интегрирана програма за учене през целия живот (ILLP) обединява съществуващите до този момент програми на общността: "Сократ", "Леонардо да Винчи", „eLearning“, "Европас", "Еразъм" структурирани по нов начин и включващи някои нови дейности.

ИНТЕГРИРАНА ПРОГРАМА			
Подпрограма за училищно образование "Коменски"	Подпрограма за висше образование "Еразъм"	Подпрограма за професионално образование и обучение "Леонардо да Винчи"	Подпрограма за образование и обучение на възрастни "Грюндвиг"
Хоризонтална програма , включваща четири ключови дейности: <ul style="list-style-type: none"> • Политическо сътрудничество в това число Европас • Подкрепа за езиковото обучение • Подкрепа за развитието на иновационни педагогически практики и образователни услуги с използване на ИКТ в образованието, в това число е-обучение и е-туининг; • Подкрепа за разпространение на резултатите от успешни проекти			
Програма "Жан Моне" , включваща три ключови дейности: <ul style="list-style-type: none"> • Жан Моне проекти, • европейски институции, • европейско асоцииране			

Общият бюджет на Интегрираната програма за учене през целия живот на ЕС е 13,620 **мириарда евро** за целия програмен период 2007-2013. Средствата са разпределени между подпрограмите както следва:

- Коменски: 10 %
- Еразъм : 40 %
- Леонардо да Винчи : 25 %
- Грюндвиг: 3 %

Политически контекст 2007

В политически контекст приоритетните действия за 2007 г. са:

- Пускане в действие на програмата **Образование и обучение 2010**, като акцентът пада върху връзката между различните образователни етапи и образованието през целия живот.
- Засилване ролята на образованието и обучението в контекста на **Лисабонския процес**.
- Засилване ролята на **университетите** с цел увеличаване на конкуренцията и повишаване на качеството на висшето образование.
- Подобряване качеството и привлекателността на професионалното образование и обучение, като се има предвид **Копенхагенския процес**.
- Повишаване на **слабото участие на възрастните в образованието и обучението**.
- Подобряване **качеството на образованието на персонала** в образователните системи.
- По-голяма справедливост в образователната система към хората в неравностойно положение.

Друга цел е подготовката на **Европейската година на межкултурен диалог 2008**. Приоритет във всички секторни програми са проекти, свързани с межкултурния диалог, такива които показват връзката между образованието и културата.

За всички програми важат няколко общи изисквания към предложенията за проекти:

- В мобилност и партньорство всяка държава и отговорните за програмите институции могат да добавят някои национални приоритети, а именно-допълнителни теми, страни, към които да бъде ориентирано и т.н. Те ще бъдат разпространени от Националните агенции или по искания на страните.
- Институциите и организациите, които предприемат действия по мобилност трябва да имат предвид изпълнението на принципите, посочени в *Европейската харта на качество за мобилността от 23 септември 2005 г.*
- Всички многостранни проекти трябва да включват точен план за разпространение и действие на продуктите и резултатите.
- Субсидиите ще са за подготовка при създаване на мрежи в тематичните сектори, където такива не съществуват в момента.

Секторни програми Коменски, Леонардо да Винчи и Грюндвиг 2007

Общ БЮДЖЕТ И СРОКОВЕ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Общият бюджет за подкрепа на проекти в рамките на *Интегрираната програма за учене през целия живот за 2007 г.* е 784 милиона евро

Сроковете за кандидатстване са:

1. Университетска харта Еразъм: 28 февруари 2007
2. Програма Жан Моне 15 март 2007
3. **Секторни програми Коменски, Леонардо да Винчи, Грюндвиг, Еразъм: 30 МАРТ 2007**
4. Хорзинотална програма за подкрепящи мерки 30 април 2007

КОМЕНСКИ – СЕКТОРНА ПРОГРАМА ЗА УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ

Крайният срок за кандидатстване 30.03.2007 г. се отнася за:

- продължаващи проекти (подновяване на кандидатурата за 1 или 2 години),
- нови проекти за училищни партньорства (кандидатства се за 2 последователни години),
- асистентски стажове,
- проекти за многостранно сътрудничество (централизирана дейност, кандидатства се към Европейската комисия),
- тематични мрежи Коменски (централизирана дейност, кандидатства се към Европейската комисия).

За индивидуалните квалификационни курсове по Коменски ще има 3 крайни дати за кандидатстване, като всяка от тях ще се отнася до определен период, в който се провежда курсът:

- 30.03.2007 г. – за курсове между 01.06.2007 и 30.09.2007 г.
- 31.05.2007 г. – за курсове между 01.10.2007 и 31.01.2008 г.
- 31.10.2007 г. – за курсове между 01.02.2008 и 31.05.2008 г.

Партньорство

През 2007г. приоритет на програмата ще бъде подновяването на качествено добри съществуващи партньорства, които искат да завършат своята дейност. Сред кандидатурите за нови училищни партньорства, предимство ще имат организации, които не са участвали все още в партньорство.

Водеща тематика за партньорствата през 2007г. ще е **разпространението на межкултурен диалог**. Това е подготовка за Европейската година на межкултурен диалог 2008.

Предимство ще имат и кандидатури, които наред с водещата тематика засягат и следните специфични мерки:

- **Развитие на ранно чуждоезиково обучение, обучение на чужд език на учебни предмети, които не са свързани с езиковото обучение.**
- **Подпомагане на хората с увреждания и специални потребности за участие в проекта.**
- **Подпомагане за участие в проекта на хора или организации, които имат социално-икономически, географски или друг вид затруднения.**
- **Осигуряване на равнопоставено участие на половете в проекта.**

Участници

Предимство ще имат кандидатурите на:

- Кандидати, които имат проект, свързан с професията преподавател.
- Училища, които никога не са участвали преди, както и такива, в които езикът е малко използван и преподаван.

Продължаващо образование

С предимство се ползват кандидати:

- които не са получили стипендия за продължаващо образование в рамките на програмата и пердходни на нея;
- имат развито обучение по проект или мрежа в рамките на настоящата програма или някоя от предходните;
- които искат да развият умения за:
  - преподаване на чужд език на предметизвън езиковите учебни предмети;

- използват наблюдението и мисленето, с цел подобряване стратегията за обучение;
- включване на опита от класната стая в педагогическите методики;
- вкарване в действие на работата в екип и други методи за взаимодействие;
- подготовка в училище за ръководни постове;
- смесено преподаване в клас.

Новите аспекти в управлението на програма Коменски са:

1. Отпада досегашното разделение на 3 типа проекти (училищни, за училищно развитие и езикови) а проектите ще носят общото название **“училищни партньорства”**. Те ще бъдат два основни типа – **двустранни и многостранни партньорства**.

2. Принципът на разделение ще бъде вече “големина” на проекта, която ще бъде измервана в брой пътуващи лица - участници в международни срещи. На този принцип са определени следните **типове училищни партньорства**:

- **малки** (минимум 4 пътуващи),
- **средни** (минимум 12 пътуващи - за многостранни партньорства; минимум 12 пътуващи, 10 от които ученици – за двустранни партньорства),
- **големи** (само за двустранни партньорства: минимум 25 пътуващи, 20 от които са ученици).

3. Двустранните партньорства ще се осъществяват между българско и чуждестранно училище. Многостранните партньорства ще изискват минимум три партньорски институции от различни държави. Държавите – членки на Програмата за учене през целия живот са 27-те държави от Европейския съюз, страните от Европейската свободна зона за търговия (Исландия, Лихтенщайн и Норвегия) и Турция. Поради влизането на България в Европейския съюз, отпада изискването за българските инициатори да включват в партньорството поне една държава-член на ЕС.

4. Тематиката на проектите остава неограничена, стига да е от общ интерес за всички партньори. При селекцията на подадените проекти, приоритет ще се дава на предложенията, които отговарят на един или повече общоевропейски и национални приоритети (ще бъдат публикувани в Поканата за кандидатстване).

5. Продължителността на проектите и следователно кандидатстването ще бъде за **две последователни години, т.е. от 2007 г. до 2009 г.** Проектите ще започват на 01.10.2007 г.

6. Проектите, започнали преди 01.01.2007 г. ще приключат през 2007 г. – **само през 2007 г. ще има възможност за подновяване на кандидатурите**. Проектите, на които им остава една година, за да приключат, ще имат възможност да кандидатстват за финансиране за една година. Проектите, на които им остават две години, за да приключат (във формуляра, с който са кандидатствали са посочили три години на развитие), ще имат възможност да кандидатстват за финансиране за две години наведнъж. От началото на 2008 г. няма да има възможност за продължаване на текущ проект.

7. Както за продължаващите, така и за новите проекти ще се прилагат **нови правила на финансиране: бюджетът на всеки тип проект за училищно партньорство ще е строго фиксирана сума (за целия период на проекта)**. Кандидатствайки за даден тип училищно партньорство, инициаторът на проекта ще знае и какво финансиране ще получи ако проектът бъде одобрен. Фиксираната сума не може да бъде намалявана. Само в много редки и строго дефинирани случаи (ще бъдат посочени във формуляра за кандидатстване) може да бъде намаляван минималният брой на пътуващите. (Бюджетите за всеки тип проект ще бъдат посочени в Поканата за подаване на проектни предложения 2007 г., която ще бъде публикувана до средата на месец януари). За отчитането на разходите по проекта (на етапа на заключителния отчет в края на втората година) **няма да е необходимо представянето на разходо-оправдателни документи** като фактури, касови бележки и

др. Тези документи обаче следва да се пазят поради възможност за мониторинг или одит на институцията на място. Задължителните документи, които следва да се представят със заключителния отчет касаят международните пътувания – самолетни билети, бордни карти, сертификати от участие в срещите и др. (ще бъдат детайлно уточнени в специален документ). Всеки партньор ще бъде длъжен да представи и “доказателство за извършени дейности” и на национално ниво (proof of activities) – това могат да бъдат и крайните продукти по проекта. Бюджетът отново ще бъде отпускан на два транша – 80% авансово плащане след подписване на договора с инициатора и до 20% балансово плащане след приемане и одобрение на заключителния отчет на края на втората година.

8. От 2007 г. няма да се позволява присъединяване на нов партньор към текущ проект.

9. **Промени ще има и в останалите дейности на програма Коменски – индивидуалните мобилности** (общите квалификационни курсове, асистентските стажове, приема на езиков асистент и участието в подготвителни визити и контактни семинари).

10. През 2007 г. пилотно стартира само в някои държави нов тип дейност по програма Коменски – **индивидуална ученическа мобилност**. Официално тази дейност ще бъде “отворена” за всички държави – членки на Програмата за учене през целия живот от 2008 г.

Важно: За всяка дейност на програма Коменски съевременно ще бъде публикувана на интернет страницата на ЦРЧР съответната **Покана за кандидатстване**, в която ще бъдат описани реда и условията за кандидатстване, процедурата за оценка на кандидататурите и приоритетите за годината (национални и общоевропейски).

МНОГОСТРАННИ ПРОЕКТИ

ПРИОРИТЕТ 1. РАЗВИТИЕ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ И ЕЗИКОВО МНОГООБРАЗИЕ

Проектите трябва да са насочени към: образователни програми, курсове или материали, методика и педагогически стратегии, организация на дейностите по мобилност при начално методическо и продължаващо обучение на преподавателите в следните сфери:

- разпространение на инструменти за преподаване и изучаване на чужд език;
- достъп до преподаване на езици;
- обучение на преподаватели-дистанционно обучение на преподавания език;
- преподаване на чужд език на предмети, които не са свързани с езиковите учебни предмети;
- тестове за езикови умения.

ПРИОРИТЕТ 2. РОЛЯТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО НА ПРЕПОДАВАТЕЛИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА ЛИСАБОНСКАТА СТРАТЕГИЯ – РАБОТНА ПРОГРАМА „ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ 2010”

В съответствие с постигнатото в рамките на програмата *Образование и обучение 2010*, отнасящи се до **качеството на образованието и обучението на преподаватели**, предимство ще имат проекти, които спомагат развитието в следните **области**:

- **Професията учител** – от началното методическо до продължаващото образование;

Проектите трябва да са насочени към учебните програми, курсовете или материалите, методики и педагогическите стратегии, организацията на дейностите по мобилност на преподаватели с начално методическо или продължаващо обучение, насочени към продължаващо професионално развитие на

преподаватели и педагогически персонал с цел привличане и запазване на най-добрите кадри в професията.

- Изграждане на **партньорства между центрoвете за центрoвете за обучение на преподаватели и хората, които имат интерес от тяхната дейност;**
- Подходи за мотивиране на преподавателите да развият нови педагогически методи, подходящи за повишаване на мотивираността на учениците.

Проектите трябва да се фокусират основно върху учебните програми, курсовете и материалите, методиката и педагогическите стратегии, организацията на дейностите по мобилност на преподаватели с начално методическо или продължаващо обучение с цел повишаване на мотивираността на учениците, в частност на тези с икономически и социални проблеми.

ПРИОРИТЕТ 3: РАЗВИТИЕ НА КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

Предимство ще имат проекти, насочени към:

- **Обучение в духа на предприемачество** и сътрудничеството на всички нива и във всички форми на преподаване (формално или неформално);
- Политики на образователните структури за **стимулиране на хоризонтални умения** като: социални и граждански умения, чувствителност към други култури и умения за културна изява, предприемачески дух и сътрудничество, и уменията „да учим за да учим“ за всички ученици.

ПРИОРИТЕТ 4. УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА

Предимство ще имат проекти, насочени към:

- дейности за подготовка за **форуми за подобряване на стратегиите и мерките за намаляване броя на отпадащите** от училище и увеличаване процента на завършващите гимназия, като особено внимание се обърне **на ориетирането от най-ранна възраст.**

МРЕЖИ

Мрежите ще бъдат подкрепени в следните 6 **направления:**

ПРИОРИТЕТ 1: ВКЛЮЧВАНЕ НА РОДИТЕЛИТЕ В УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Мрежите трябва да се насочат към:

- уеднаквяване, обмяна и използване на опита в предучилищното образование;
- подобряване на участието на семейните двойки и училището в процеса на обучение на учениците, като две равноправни страни;
- анализ на качеството и броя на формите и методите на сътрудничество родители/училище; обмяна на опит, добри практики, идеи, нововъведения и трансфера им на други партньори;
- развитие на методики и добри практики, целящи намаляване процента на ранно отпадните;
- разрешение на проблемите за подобряване сътрудничеството училище/родители;

- изготвяне и изпробване на обучаващи модули на продължаващо образование на родители и преподаватели, във връзка с техните отговорности в образованието;
- влизане в мрежа с други партньори, в национален и международен план, при проекти по програмата Коменски или други мрежи;
- предлагане на разположение на семействата на педагогически съвет, технологични инструменти и средства, отговарящи на техните нужди.

ПРИОРИТЕТ 2: СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ

Мрежите трябва да се насочат към:

- разпространение на **познания и добри практики**, като се имат предвид специалните потребности;
- определяне на **актуалните и потенциалните нужди**, при които европейското сътрудничество ще бъде полезно за училищното образование в тази сфера;
- използване на **адаптирани методи и инструменти** за преподаване на децата с увреждания;
- засилване на **взаимодействието между органите за обучение на преподаватели, училищата, гражданските организации** в областта на образованието на деца със СОП.

ПРИОРИТЕТ 3: ГРАЖДАНСТВО, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ. МЕЖДУКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ И БОРБА СРЕЩУ РАСИЗМА И КСЕНОФОБИЯТА В УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Мрежите трябва да се насочат към:

- споделяне на добри практики и развитие на модели за помощ на мигранти и европейски граждани от всякакъв произход, с цел подобряване на живота заедно;
- споделяне на добри практики в областта на межкултурното преподаване между различни експерти в областта на педагогиката, обединени в името на по-добро межкултурно разбирателство и успешно интегриране на учениците във все по-разнообразни по състав общности;
- споделяне на добри практики и развитие на модели за интегриране на културата в образованието и изграждане на взаимодействие между света на културата и образователната система;
- споделяне на добри практики/създаване на нови проекти за връзката между преподаването и изучаването на езици и межкултурни умения в училище;
- взаимодействие с други национални или международни мрежи в межкултурното преподаване, както и с центровете за межкултурна документация;
- създаване на нови проекти в областта на межкултурното преподаване за начално методическо и продължаващо обучение на преподавателите;
- засилване на разбирателството в училищата, с цел подпомагане на децата жертви на насилие;
- помощ за децата от малцинствата и децата жертви на расизъм и ксенофобия, с цел създаване на по-добри начини за интегрирането на техните различия в социално отношение;
- даване гласност на състрадателността и дискусиите за историческия контекст на насилието, екстремизма и ксенофобията; техните форми и последствия, като база за създаване и обновяване на проблема на европейско ниво.

ПРИОРИТЕТ 4. ЗДРАВНО И ФИЗИЧЕСКО ОБРАЗОВАНИЕ

В тази област предимство ще имат проекти на мрежи, насочени към:

- развитие на умения, поведения и познания на учители и преподаватели при преподаване на теми свързани със здравето;

- споделяне на знания и разпространение на добри практики относно възможностите за преподаване и усвояване на спорт;
- определяне на съществуващите, евентуални и бъдещи нужди, що се отнася до взаимодействие в областта на спорта на европейско ниво;
- засилване на взаимодействието между центровете за обучаване на преподаватели, училищата, администрациите, местните и национални спортни клубове;
- изучаване на възможностите и стратегиите за използване на спортните терени и събития за целите на образованието.

ПРИОРИТЕТ 5 ВРЪЗКИ С ТРУДОВИЯ СВЯТ

Предимство ще имат мрежите насочени към:

- създаване на връзки, които да направят успешен прехода между начално и продължаващо образование/професионален курс, и които имат ясна концепция относно ориентирание и съвет;
- оценка и разпространение на резултатите от проектите по програма Коменски; други европейски мерки и дейности в областта на „училището и трудовият свят“;
- споделяне на опит и включане на лица, експерти и институции, с цел максимално участие на училището в намаляване на безработицата при младите;
- развитие на предприемачески дух и сътрудничество.

ПРИОРИТЕТ 6: ПРЕПОДАВАНЕ НА НАУЧНИ ДИСЦИПЛИНИ

Предимство имат мрежите, ориентирани към:

- засилване на привлекателността на преподаване на научни дисциплини в основното образование; съветване на научните обучения и кариери на по-високо ниво;
- увеличаване на равнопоставеността между половете в тази област.

ПРИДРУЖАВАЩИ МЕРКИ

Придружаващите мерки ще донесат подкрепа на комуникативните дейности и стойността на мониторинга на проектите от програмата Коменски.

ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ – СЕКТОРНА ПРОГРАМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Особено внимание ще се обърне на **участието на малки организации**. Изучаването на езици, както и преподаването на чужд език по предмети, които не са свързани с езиковото обучение е приоритет в Леонардо да Винчи.

МОБИЛНОСТ

Подпрограмата Леонардо да Винчи ще подкрепи следните видове мобилност:

1. Професионално образование в чужбина или преместване на обучението в предприятия-специално за:
  - лица с професионално образование;
  - лица на пазара на труда , с вече придобити дипломи за професионално образование.
2. Мобилност за професионалисти в професионалното образование.

Проектите по мобилност ще бъдат подкрепени, ако осигуряват **качество на мобилността**. Проектите трябва да включват следните елементи:

- езикова и културна подготовка;
- причини, съдържание и продължителност на престоя в чужбина;
- валидност на придобитите умения (компетенции).

МНОГОСТРАНИ ПРОЕКТИ ЗА ТРАНСФЕР И РАЗВИТИЕ НА ИНОВАЦИИ

Проектите за трансфер на иновации имат за цел да идентифицират едно(или повече) ново(и) решение(я) и да го (ги) приспособят за работа в други страни. Проектите за развитие на иновации имат за цел да развият напълно ново решение за подпомагане на повече страни при справяне с общите проблеми, за които те все още не са намерили решение.

ПРИОРИТЕТ 1: КАЧЕСТВО НА СИСТЕМИТЕ И ПРАКТИКИТЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ

Общата рамка за осигуряване на качеството на преподаване в професионалното обучение е система от препоръки, която цели подпомагането на страните членки на Европейския съюз и страните участнички в проекти, да развият, подобрят, контролират и оценят техните лични системи и практики, на базата на общи принципи и критерии. Придвижда се по-голяма прозрачност и по-силна връзка между страните при осигуряване на качеството, като по този начин се увеличи взаимното доверие между системите на образование и обучение.

Проектите за развитие и трансфер на иновации трябва да се концентрират върху:

- усъвършенстване **процесите за осигуряване на качество** в началното и продължаващо професионално обучение;
- определяне на **показатели за качество**, с цел оценка на възможностите предлагани в областта на професионалното образование;
- развитие на партньорства и взаимодействие между главните участници в професионалното обучение – учебните заведения, социалните партньори, предприятията и индустрията, общините и т.н., в частност на тези, които рано откриват дефицита от умения и предлагат подходящо обучение на затруднените.

ПРИОРИТЕТ 2: ПОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИ И ОБУЧИТЕЛИ

Проектите за развитие и трансфер на иновации трябва да се насочат към следните елементи:

Пвече за тенденциите в съвременните образователни политики ще намерите в [Докладите на Пайдея в интернет книжарница Пайдея!](#) www.paideiafoundation.org/shop

- определяне на общи критерии за качество на квалификация на преподавателите и професионално развитие на преподавателите и учителите в различни педагогически области, като се обърне специално внимание на наставниците в системата на професионалната практика на учениците;
- определяне на общи методи и основни критерии за установяване на нуждите от обучение на преподаватели/учители в системата на професионалното образование и обучение;
- определяне и/или приемане на училищно ниво на специфични мерки, практики или инструменти за приспособяване на образователните програми и обученията на преподаватели и учители, с цел да отговорят на новите роли и професионални изисквания на предприятията и/или учебните заведения, както и на нуждите от развитие на инициативен и предприемачески дух;
- проверка на новите способности и умения, които преподавателите, учителите и другите участници в образованието и обучението трябва да притежават, в контекста на образование през целия живот (ориентация и съветване, методики за обучение при работа и преподаване на чужд език на учебен предмет извън езиковите);
- идентифициране и развитие на нови форми на взаимодействие и обмяна в сферата на професионалното образование и обучение между преподаватели, работещи в училище и учители, работещи в други организации за обучение;
- развитие на нови предложения по отношение на професионалното образование и обучение на преподаватели и учители, като се имат предвид техните специфични нужди-например що се отнася до разбирането на чужди езици и преподаването на чужд език на учебен предмет извън езиковите.

ПРИОРИТЕТ 3: ИНОВАЦИИ В ОБЛАСТТА НА E-LEARNING

Проектите за развитие и трансфер на иновации трябва да се насочат към следните елементи:

- насърчаване на **обучението с помощта на ИКТ**, заедно с обучение в групи, семейно обучение, създаване на виртуално такова в интернационална верига;
- създаване на **материали за обучение**, насочени към подобряване на уменията на тези, които са най-малко квалифицирани;
- развитие на **инструментите за обучение**, като се използва ИКТ за управление на качеството, като се има предвид професионалното образование и обучение.

ПРИОРИТЕТ 4: ТРАНСФЕР НА КРЕДИТИ В ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Развитието на *Европейската система за трансфер на кредити в областта на професионалното образование и обучение (ECVET)* е насочено към насърчаване на прозрачността, сравнимостта и възможността за признаване на компетенции и/или квалификации между различните страни и нива.

Инициаторите на поректи в това направление трябва да имат предвид актуалното състояние на европейските/националните Квалификационни сертификати и в частност да се концентрират върху следните елементи:

- **използване на системите за трансфер на кредити**, основани на развитието на новите начини за трансфер на кредити в областта на професионалното образование и обучение;
- развитие и прилагане на процеса на трансфер и признаване на компетенции и квалификации като принос за изграждането на единна в европейска система за трансфер на кредити.

ПРИОРИТЕТ 5: ПРИЗНАВАНЕ НА КОМПЕТЕНЦИИ, ПРИДОБИТИ ПРИ НЕФОРМАЛНИТЕ И ИНФОРМАЛНИ ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ И ОПИТ

Инициаторите на проекти за развитие и трансфер на иновации в тази област трябва да имат предвид състоянието на европейските/националните квалификационни сертификати:

Пвече за тенденциите в съвременните образователни политики ще намерите в [Докладите на Пайдея интернет книжарница Пайдея!](#) www.paideiafoundation.org/shop

- **обмяна на опит и добри практики**, свързани с определянето, оценката и разпознаването на неформалните и информални обучения. Специално внимание трябва да се обърне и на търсенето на интегрирани решения приложими в цяла Европа – например от гледна точка на бъдещото развитие на определен сектор на икономиката;
- **изработване на качествена и ефективна методика за признаване** на неформални и информални компетенции и квалификации, приложима на европейско, национално и секторно ниво. Съществуващият опит трябва да помогне при намирането на правилни решения, които да получат приложение и да бъдат широко разпространени;
- **установяване на нови и усъвършенстване съществуващите критерии за признаване** на неформални и информални умения в обучението. Приоритетът ще бъде съгласуван и с подобряване на качеството и достоверността на определените сведения що се отнася до квалификации и умения;
- подобряване на ориентирането и съветването в областта на неформалното и информално обучение и практика.

МРЕЖИ

Приоритетите са същите, като тези при многостранните проекти за трансфер и развитие на иновациите.

Придружаващи мерки

Пидружаващите мерки ще донесат подкрепа на комуникационните и утвърждаващи дейности, както и на тематичния мониторинг на проектите от програма Леонардо да Винчи.

ГРЮНДВИГ – СЕКТОРНА ПРОГРАМА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ

През 2007г. приоритет е подновяването на качествени кандидатури на съществуващи партньорства, които искат да завършат своята дейност. Сред кандидатурите за нови училищни партньорства, предимство ще имат организации, които не са участвали все още в партньорство.

Водеща тематика за партньорствата през 2007 г. ще е **разпространението на межкултурен диалог**, като подготовка за Европейската година на межкултурен диалог 2008.

Партньорство

Предимство ще имат кандидатури, които съдържат следните мерки в проекта си:

- Активно участие на възрастни, обучаващи се в целия проект.
- Подпомагане на участието на лица с увреждания и със специални нужди.
- Подпомгане на участието на лица и организации със социално-икономически, географски и друг вид затруднения.
- Предоставяне на равни права на участие на половете.

Мобилност

Предимство ще имат кандидатурите:

- които не са получили стипендия за продължаващо образование в рамките на тази или предишна програма;
- имат развито обучение по проект или мрежа в рамките на програмата за образование и обучение през целия живот (или предшествващи програми).

ХОРИЗОНТАЛНИ ПРОГРАМИ

Пвече за тенденциите в съвременните образователни политики ще намерите в [Докладите на Пайдея в интернет книжарница Пайдея!](#) www.paideiafoundation.org/shop

I. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ НОВОВЪВЕДЕНИЯ

Мобилност (обучаващи посещения)

Програмата за учебни посещения ще следва приоритетите на образователната политика на страните членки на Европейския съюз. От друга страна ще съчетава в темите на посещенията работна програма „Образование и обучение 2010“.

Проектите за сравнителн и изследвания в областта на образованието и обучението имат за цел да поддържат Лисабонския процес и създават Европейско пространство за образование и обучение през целия жовот.

II. Езици

Програмата е продължение на програмите Коменски, Еразъм, Грюндвиг и Леонардо да Винчи, и добавяне на поглед върху нуждите от преподаване и изучаване на езици (в две или повече сфери).

III Информационни технологии

Програмата е продължение на програмите Коменски, Еразмус, Грюндвиг и Леонардо да Винчи.

Информационните технологии са в двете крайности като катализатори на иновациите и образователните и социалните промени.

Предложенията за проекти трябва да се основават върху работата и съществуващите резултати от финансови проучвания на общността; програми на общността за образование и обучение; инициативи - национални, регионални и от частния сектор. Те трябва да имат и точен план за разпространение и приложение на резултатите от проекта.

Административна и финансова информация

Критерии за избираемост

Представящите проекта трябва да са от една страна участника в образование и обучение през целия живот.

През 2007г. избираеми са:

- 27-те страни членки на Европейския съюз;
- Исландия, Лихтенщайн, Норвегия (при определени условия);
- Турция (при определени условия);
- Без програмата Жан Моне, тя е за целия свят.

Критерии за допустимост на проектните предложения:

Наред със специфичните за всяка програма, са валидни и общи критерии за допустимост:

- предложението да бъде написано на един от официалните езици в Европейския съюз;
- да се използва официален формуляр за кандидатстване-попълнен пълно и точно;
- да бъде подписан от оторизирано лице;
- да бъде изпратен на указаната агенция;
- да включва **най-малко една партньорска организация** от страна членка на Европейския съюз, с изключение на едностранните и национални проекти.

За организации и институции:

- да носи подпис на законния представител на организацията;
- за консорциуми, мрежи и т. н. да е включено и писмо с минималния брой партньори, както и подпис на законния представител на организацията-партньор;
- да е придружен с декларация (от формуляра), подписана и указваща, че организацията не е в едно от недопустимите положения;
- декларация (също от формуляра), че организацията има финансов и оперативен капацитет да изпълни проекта.

Критерии за недопустимост :

- състояние на фалит, ликвидация и т. н.;
- повдигнати обвинения за професионално престъпление;
- доказуеми големи професионални грешки;
- неизвършване на всички плащания, които се изискват по законов ред;
- разследване за корупция, измама, връзки с криминални организации;
- неразумни действия при приемане на субсидии;
- липса на достатъчно стабилни финанси за управление на дейностите по време на реализацията на проекта;
- липса на професионални качества и компетенции за управление на проекта;
- наличие на конфликт на интереси;
- дадена невярна информация при кандидатстване.

Критерии за подбор

Технически капацитет:

Всички кандидати за финансиране, включително и публичните институции, трябва да докажат, че разполагат с професионалисти с нужната квалификации и опит за осъществяването на проектите. За целта те трябва да представят:

- CV на ключовия персонал на всяка институция (консорциум от институции), с ясно обозначен професионален опит;
- Формуляр за правния статут на организацията (физическо или юридическо лице), както следва
  - за фирми и нестопански организации - копие от съдебната регистрация и ДДС регистрацията (където е приложимо)
  - За публични институции (местни власти, училища и др.) – копие от публикуваното и ДВ решение за създаване на институцията.

Тези документи трябва да се представят на един от официалните езици в Европейския съюз.

Финансов капацитет

За да бъде извършена оценка на финансовото състояние, кандидатите трябва да представят и:

- за субсидии повече от 25 000 EUR – копие от отчета а приходите и разходите за последната бюджетна година;
- за субсидии над 500 000 EUR одиторски доклад от регистриран одитор за последната бюджетна година.

Формулярите за кандидатстване можете да получите от:

- сайтовете на Националните агенции;
  - <http://socrates.hrdc.bg/> (Секторни програми Сократ, Грюндвиг и Еразъм)
  - <http://leonardo.hrdc.bg/> (Секторна програма Леонардо да Внчи)
- сайтът в интернет на Изпълнителната агенция на ЕС за образование, аудиовизия и култура – <http://eacea.ec.eu.int/static/index.html> ;
- сайтът в интернет на Програмата „Образование и обучение през целия живот” – http://ec.europa.eu/education/index_en.html .

КОНТАКТИ

Повече информация ще намерите на сайтовете на::

- Програмата „Образование и обучение през целия живот” – http://ec.europa.eu/education/index_en.html;
- Изпълнителната агенция на ЕС за образование, аудиовизия и култура – <http://eacea.ec.eu.int/static/index.html>.